

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-12-10
Besvaras senast
2021-12-27

Till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:544 Otillbörlig påverkan och övergrepp i rättssak

Muntlighetsprincipen råder i dag under en huvudförhandling; det som sägs ”där och då” ligger till grund för en dom i målet. Det som har sagts eller som har framkommit under förundersökningen har normalt sett inte relevans i bevisningen. Undantag finns givetvis exempelvis när det handlar om barnärenden, men generellt är dessa undantagsbestämmelser restriktiva. De tar heller inte hänsyn till den ökande problematik som finns med otillbörlig påverkan och övergrepp i rättssak med vittnen. Detta leder till ett flertal inställda rättegångar. Enligt statistik från Domstolsverket fick år 2017 704 brottmålsförhandlingar i tingsrätten ställas in på grund av grund att vittnen inte dök upp. År 2016 var det 584 förhandlingar som tvingades ställas in av samma skäl. Orsakerna till att vittnen uteblir varierar givetvis, men det skulle kunna bero på att utvecklingen av gängkriminalitet med dess tystnadskultur och våldskapital bidrar till rädsla för hot. Detta innebär inte bara ett hot mot vår demokrati utan också en stor samhällskostnad, då en inställd rättegång innebär en genomsnittskostnad på drygt 11 000 kronor, enligt Riksrevisionen, som gjorde en kartläggning år 2010. Med statistiken år 2017 skulle kostnaderna för 704 inställda brottmålsförhandlingar motsvara 7,7 miljoner kronor (ej inräknat kostnadsfördyringar). Med den utveckling vi i dag ser med gängkriminaliteten måste det ske en förändring, exempelvis i brottmål där det finns en koppling till gängkriminalitet och organiserad brottslighet. Brottmål kring organiserad brottslighet kräver ofta omfattande resurser, och i och med den negativa utveckling vi har sett de senaste åren är det också långa handläggningstider. Vi behöver också se en förändring när det gäller mål med våld i nära relation där vi vet att den som blivit eller är utsatt inte alltför sällan skräms till tystnad.

För att säkra bevis ska kunna säkras tidigt och för att minnesbilden av händelseförloppet hos vittnen inte ska försämrats med tid och externa intryck finns det en vinst med att använda multimediala verktyg. Det är dock ofrånkomligt att en sådan ordning med inspelade vittnesförhör blir grundligt granskad av Lagrådet, så att inte rättssäkerheten sätts i fara. Med de tekniska möjligheter som i dag finns, inte minst de som skyndsammare har tagits fram i och med pandemin, är det i dag både enklare och på ett rättssäkert sätt möjligt att använda sig av både ljud- och bildinspelade vittnesmål. Det skulle också minska riskerna för press på vittnen och målsäganden.

Fler brott kommer att klaras upp, och antalet inställda huvudförhandlingar kommer troligtvis att minska.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande fråga till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson:

Vilka åtgärder ämnar ministern vidta för att utreda förutsättningarna att kunna använda multimediala verktyg i förhör och att det ska kunna ligga till grund i bevisning och domslut under en huvudförhandling ?

.....

Marléne Lund Kopparklint (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch